

Відповідаючи історією та оповіданням

Інтерв'ю з Джоан Нестле

Джоан Нестле є однією із засновниць Lesbian Herstory Archives (Архів особистих історій лесбійок) у Нью-Йорку та була важливою фігурою в документуванні історії лесбійок, а також високоповажною вчителькою та письменницею (див. Список для читання нижче). У цьому інтерв'ю Джоан елегантно формулює, чому вона та інші вирішили відповісти на патологізацію лесбійського життя зі створенням історії та оповідань. Це інтерв'ю відбулося в Аделаїді, Південна Австралія. Девід Денборо був інтерв'юером.

Ключові слова: Lesbian Herstory Archives, лесбійська історія, трансгендерність.

ДЕВІД: Наскільки я розумію, архів Lesbian Herstory був створений як відповідь на патологізацію та криміналізацію лесбійського життя та насильства та виключення, яке зазнали лесбійки в 1950-х та 1960-х роках, до визвольного руху геїв і лесбійок. Ви вирішили відповісти на цю патологізацію за допомогою створення історій та оповідань. Ви вирішили відповісти написаним словом. Я хочу запитати вас, чому? Чому ви присвятили велику частину свого життя створенню історії?

ДЖОАН: Моє коріння лежить в історії людей, яких називали фріками. Роками наше єдине соціальне існування було на сторінках медичних, психологічних, юридичних і релігійних текстів – усі вони були присвячені доказу нашої патології. Не те, щоб наші люди не говорили, але їхні слова та життя жили лише в контексті колонізатора. Мене, як квір-персону, це глибоко вразило. Справа не в тому, що ми були відсутні в історії, а в тому, що ми існували лише в тих умовах і структурах, які для нас побудували інші. Настав час будувати власні структури, свою історію.

Ми відповіли історією та оповіданням, тому що певною мірою – це все, чим ми є. Конструкції, історії, які ми створюємо з нашого життя та наші спогади, можливо, є довговічними маркерами нашого виду. Один із найглибших способів розпізнати людську відсутність – шукати та помічати, де історії замовчуються.

Усюди, де бракує історій, розказаних власним голосом людей, є над чим працювати.

Мені пощастило в моєму власному житті брати участь у початкових моментах руху від приватної історії до публічного дискурсу. Наш перший вчинок був справді сміливим — думати, що нам не потрібен чийсь дозвіл; нам не потрібно було бути архіваріусами чи навіть бібліотекарями, нам просто потрібно було бути групою жінок, які знали, що були відвага, бажання та сила, які не знайшли голосу. А потім ми повинні були зібрати це, створити історію та дати їй дім. Роблячи це, ми створювали дім для себе.

Нам потрібно було знати, що ми, як лесбійки – не випадкові, що наша культура зростала та змінювалася з плином часу, що ми, як і інші, маємо соціальну історію, яка складається з індивідуальних життів, спільноти, боротьби, звичаїв мови, одягу та поведінки. Коротше кажучи, нам потрібно було знати, що ми маємо історію людей, яку треба розповісти. Відкриття або ж створення цієї спільної історії було дивовижним і навіть пристрасним. Творити історію означає розробляти пам'ять не лише про своє власне життя, а й про життя інших людей, яких ми ніколи не зустрічали, але чий голоси та дії пов'язують нас із нашим колективним «я».

Ми робили це для себе та для майбутніх поколінь лесбійок. Але я також відчула, що історія людства загалом була б набагато біднішою без розповідей про тих із нас, хто жив як “фріки”. Я вірила та досі вірю, що документування нашої історії принесе користь усім нам.

Тут доречно згадати, що я пережила багато моментів вивільнення до того, як з'явився архів Lesbian Herstory. Зокрема, я писала про важливість для мене участі в Марші за громадянські права від Сельми до Монтгомері. Я пронесла з собою спогади про Рух за Громадянські права афроамериканців у США, не для того, щоб підтвердити свої повноваження, тому що я більше ніж будь-хто знаю, як мало я насправді зробила, але тому, що ті часи навчили мене значенню історії та тому, як вона позначається на обличчі людей та в їхніх душах. Я почувалася покірливою перед більшою історією, і я відчувала глибокий привілей стояти разом тоді, на тих вулицях.

Мені також було соромно. Коли я займалася реєстрацією виборців у рамках Руху за Громадянські права, я не розповідала людям, що я лесбійка. Я не могла проживати всі такі різні історії, які носила із собою,

тому що відчувала, що одна може присоромити іншу. Будь-який гей або лесбійка, що жили під час 1950-х, хто пережив роки, в яких ще не було мови та слів для Гей-Прайду, несе з собою спадок сорому. Я продовжую жити з цією ганьбою навіть зараз, коли мені 62 роки. Є багато джерел ганьби, про які історія забуває, і забути себе – одне з найжорстокіших.

Але сором також може бути джерелом потужної рішучості. Архів Lesbian

Herstory багато в чому був породжений соромом. Він представляє собою акти рекультивації, які стали справою нашого життя. Я вирішила пам'ятати та відіграти свою роль у тому, щоб приватні люди стали громадською спільнотою. Архіви були культурним творінням, яке повернуло життя наших людей у центр подій. Ми знали, що якщо ми цього не зробимо, ніхто не зробить. Ми відповіли історією та оповіданнями, тому що до того часу історії розповідали лише про нас, а не ми. Наша історія прагнула бути написаною.

ДЕВІД: Оскільки багато наших читачів залучені до терапевтичної роботи з окремими особами, сім'ями та спільнотами, я хотів би запитати, як ви бачите зв'язок між історією та оповіданням і зціленням у житті людей...

ДЖОАН: Культурна репрезентація, іншими словами, історія та оповідання має бути частиною як особистого, так і спільного зцілення, особливо для зневажених, виключених чи маргіналізованих людей. Я дізналася про це завдяки моїй участі в цьому архіві.

Одна з речей, яку взяв на себе архів Lesbian Herstory, полягала в тому, щоб перетворити депривацію в багатьох сферах – історичну депривацію, культурну депривацію, особисту депривацію – на відчуття повноти. Коли жінка зайшла в наш будинок, мою квартиру (де на початку і формувався та створювався архів), вона побачила на кожній стіні та в кожній щілині вираження лесбійського життя. Вона бачила лесбійське життя різними способами та обличчями, і я бачила, як це шокувало відвідувачів, особливо літніх жінок, які регулярно казали: «Я не усвідомлювала, що ми зробили так багато».

Для багатьох літніх жінок тягар сорому відірвав їх від власних спогадів. Вони знищили любовні листи, щоб батьки не могли їх знайти. Вони викинули старі лесбійські книги в м'якій обкладинці, щоб їх не спіймали. Це була така ампутація... Архів зміг повернути людям себе. Я знову і знову бачила людей, які сиділи й тримали в руках старі книги, записи про життя, образи кохання, і була свідком зцілення, пов'язаного з цим. Я бачила, як ці

архіви створили відчуття безперервності та те, як це змінило уявлення людей про себе.

Дозвольте мені навести вам кілька прикладів. Ми дуже хотіли зібрати еротичні лесбійські зображення та зробити їх доступними для жінок, які відвідували нас. Я чітко пам'ятаю, як жінки, які перенесли мастектомію та боялися займатися сексом, приходили в архів і просто сиділи й дивилися на еротичні фотографії. Вони казали нам, що це спосіб повернути себе до сексуальності. Я також пам'ятаю молодих людей, які приходили до нас і не знали, геї вони чи ні. Часто ці молоді люди були в паніці та стражданні, і хтось відправляв їх до архіву. Хтось із нас просто сідав із ними й казав: «Нумо, просто пройдіться й подивіться». І таким чином ці молоді люди мали шанс побродити без загрози та переглянути культурні образи, щоб побачити, чи можуть вони стати домом для них. Відчуття історії має бути цілющим.

Але я не хочу, щоб це звучало романтично. Історія та уявлення про історію складні. Нас не цікавило зображення лише одного типу лесбійського життя. Зважаючи на власний досвід криміналізації 1950-х років, я відчула, що важливо, щоб Архів не перетворився на колекцію поважних лесбійських зразків. Життя складне та суперечливе, і не завжди солодке. У моїй 25-річній історії з Архівом Lesbian Herstory я поставила собі за мету відзначити відмінності між життями в надії знайти спільні підстави для стійкості, ніжності та опору.

Історія має багато застосувань. Її можна використати, щоб воскресити давній фанатизм, або її можна використати, щоб задокументувати та згадати історію опору. Один із уроків, які я засвоїла, полягає в тому, що для кожної репресії ми знаходили відповідну форму опору. Протягом усього мого близького життя з архівом, з його картотеками та книжковими полицями, його нескінченним потоком відвідувачів, я завжди шукала ікони опору. Я знайшла їх у випущених книгах, записах усної історії, старих примірниках журналів, знімках і уривках розмов між відвідувачами. Наша історія — це літопис нашої життєвої сили, нашої пристрасті, нашої хитрості.

Зробити ці колективні історії опору більш доступними для людей, я вважаю, — це сприяти можливостям особистого та спільного зцілення.

ДЕВІД: Чи можу я попросити вас розповісти більше про те, чому ви вирішили задокументувати історію опору...

ДЖОАН: Опір пов'язаний із відчуттям маргінальності. Я обережно використовую це слово, тому що маржі можуть бути дуже багатим місцем. Я не з тих, хто вважає маржину місцем, звідки можна втекти. Я справді не знаю, чи можна, і я не знаю, чи це те, до чого я б прагнула. Мій батько помер ще до мого народження, і це привело мене до першого виду маргінальності, який я пережила. Я була єдиною дитиною в моїй школі в Бронксі без батька, а ще була моя мати, яка була тим, ким мати не мала бути. Моя мати була повією та лудоманкою, тож у мене було два вибори. Я могла або засудити єдину матір, яку маю, або спробувати знайти в ній людяність. Це сталося в дуже глибокому дитинстві. Я пам'ятаю, як спостерігала за її життям - була свідком її життя, іноді сумувала за матір'ю, якої в мене не було, але якимось чином також усвідомлювала, що я навчаюся чомусь дуже важливого.

Я виросла, знаючи, що ті, хто не мають влади, ті, хто не має поваги, повинні знайти спосіб жити. Вони можуть вибрати жити там, куди їх приведе позбавлення власності, або вони можуть прийняти це як справу честі та боротися. Моя мама працювала як швачка та секс-робітниця. Можливо, вона не навчила мене одягатися по-жіночому чи правильно чистити зуби, але вона працювала в швейній промисловості та навчила мене історії профспілок. Вона розповіла мені про Пола Робсона та інших афроамериканських ікон гордості та відваги. Важливо те, що вона розширила нашу особисту драму. Нас багато виселяли, і вона сказала мені, що ми проживаємо життя класової відмінності. Для мене було важливо знати, що ми живемо на боці резисторів (опору). Це було моє раннє відчуття історії. Мені не потрібно було йти до школи, щоб вивчати історію, я просто мала дізнатися, хто мої побратими та посестри, та що з ними сталося.

Ми з мамою жили опором, і таким було моє особисте розуміння життя. Це також була естетика. Історії опору - це історії, які роблять життя більшим за життя. З дитинства я вважала, що всі люди на світі мають право на красу. Вони мають право на історії, які роблять життя яскравим. Ми маємо обов'язок збиратися, колекціонувати та розповідати історії опору. Коли вони залишаються нерозказаними, ті, хто живе на маргінесі, позбавляються своїх найбільших досягнень, а втрата для колективної людської уяви є величезною. Коли ці історії розповідають і мають свідків, стає можливим багато чого.

ДЕВІД: У своїй роботі ви чітко пов'язали еротику та сексуальність із документацією історії та опору. Я пам'ятаю, що ви писали, що «еротичне

письмо є таким же документальним, як і будь-який біографічний показ». Чи можете ви поговорити про це, як історії задоволення іноді є описом опору?

ДЖОАН: Я пишу те, що одні називають лесбійською еротикою, а інші називають порнографією. Я пишу це, щоб відзначити витонченість і багатство сексуальності, складність жіночих бажань, тому що це – в центрі нашої історії, як і в центрі нашого гноблення як людей з гомосексуальністю.

Я почала писати в 1976-77 роках, коли була важко хворою та намагалася зрозуміти, що відбувається з моїм тілом. Група друзів створила навколо мене письменницьку групу, щоб скласти мені компанію. Я працювала із тринадцяти років, заробляння грошей було абсолютною необхідністю, щоб мати змогу платити за оренду. Я була в розгубленості, і коли дійшло до того, щоб написати щось для цієї групи, я вирішила написати свій еротичний спогад. Акт написання цього включав повернення собі свого тіла, чого я тоді ще не розуміла. Те, що я пам'ятала – це неймовірно сильні еротичні зустрічі. Вони не лише були еротичними, але й були маркерами історії, оскільки відбувалися в минулому, у певному історичному контексті, який формував наші бажання та те, як ми могли діяти згідно них. Мені здавалося, коли я боролася зі здоров'ям, що моє тіло потребувало власної історії.

Рідко ми знаємо, як об'єднати всі способи, якими люди творять історію. Ми творимо історію нашим розумом, нашим серцем, нашими голосами та нашим дотиком. Ми творимо історію своїми руками та своїми бажаннями, і я вважаю, що мої еротичні твори документують це. Будь-який архів вартий створення, повинен містити історію дотику, прагнення та бажання це сфери життя, які так багато значать для людей.

ДЕВІД: Однією з тем, про яку ми регулярно публікуємо, є способи реагування на наслідки сексуального насильства в житті дорослих і дітей. З мого досвіду існує обмежене спілкування між тими людьми, які відповідають на питання сексуального насильства, та тими, які говорять, пишуть і працюють про сексуальне задоволення. Я хотів би почути вашу думку з цього приводу. Коли я прочитав ваші записи про сексуальність у всіх її проявах – як слава, як ганьба, як щастя і як розрада – мені здається, що в цьому тексті є багато того, що було б актуальним для людей, які зазнали сексуального насильства, а також для тих, хто працює в цій сфері. Я знаю, що більшість ваших творів, а також текстів в Архіві, зосереджені

на сексуальному житті лесбійок до Руху за визволення лесбійок і геїв, коли насильство та зловживання були постійною частиною життя квір-спільноти. Не могли б ви поговорити про те, чи вважаєте ви, що ваші еротичні тексти могли б допомогти людям подолати сексуальне насильство?

ДЖОАН: Це чудове запитання, і, як і з будь-якою іншою, з цією темою для мене пов'язана довга історія.

Я людина, яка мала власний досвід сексуального насильства від коханців моєї матері. У мене були жахливі стосунки з іншою жінкою. Я людина, яка зазнала сексуального насильства, і особисто я вважаю сексуальне дослідження неймовірно звільнюючим у структурі, яку я створила, щоб зробити його таким. Те, що хтось є сексуальною жертвою, не означає або не обов'язково означає, що сексуальне бажання та сексуальне самовираження для них тепер викреслені. За деяких обставин еротичні твори, образи та сексуальні ігри можуть бути шляхом назад до повноцінного сексуального життя.

Це складні питання, щодо яких існують різні думки. Американський феміністичний рух дуже добре підвищив обізнаність і реагував на фізичне та сексуальне насильство над жінками. Я вважаю, що разом із цією роботою необхідно приділяти стільки ж уваги анатомії задоволення, скільки приділяється анатомії болю та насильства. Інакше жінки залишаються в стані, де вони захищені, або в стані, де вони потребують захисту. Зосередитися лише на анатомії віктимізації недостатньо. Це створює надто посушливе місце для життя – принаймні для мене.

Коли жінка чи хтось, хто зазнав насильства, відчуває, що вони достатньо сильні, щоб знову перетворити місце болю в місце задоволення, я вважаю, що це важливо, щоб вони мали доступ до еротичних образів та творів. Я можу просто сказати, що знаходження способів сформулювати багатство та складність жіночого бажання, любові та жадання були для мене терапевтичними.

Моя мати навчила мене, що кожна жінка повинна мати право на сексуальне задоволення, і це стосується й тих, хто зазнав насильства. Ми знаємо про небезпеку, пов'язану з сексом і насильством для жінок. Ми все ще не так багато знаємо про жіноче задоволення. Поки сила сексуальної радості не замінила силу сексуального страху – ця боротьба піде далі. Ми робимо різний внесок у цю боротьбу. Мій внесок полягає в моєму письменництві.

ДЕВІД: Нарешті, чи можемо ми повернутися до вашої останньої книги «GENDERqUEER: Голоси за межами сексуальної бінарності». Чи можете ви сказати, чому ви відредагували цю збірку творів?

ДЖОАН: Моя остання книга, відредагована разом з Клер Хауелл і Рікі Вілчінс, є антологією трансгендерних і мультигендерних голосів. Це майже як архіви, коли вони починалися тридцять років тому, оскільки ця книга передбачає створення дому для основних голосів людей, яких виключили з дискурсу.

Я вважаю, що ми знову переживаємо важливий момент історії. Трансгендерна спільнота ручається, що світи гендерних дискусій ніколи не будуть такими, як були, ані для феміністок, ані для будь-кого. Живучи своїм життям, трансгендерні люди створюють нові гендерні історії: історії, які включатимуть життя чоловіків, які багато років жили лесбійками-феміністками; жінок, які почали своє біологічне життя як чоловіки, а зараз живуть як лесбійки; історії, які включатимуть голоси людей, які живуть з подвійною статтю, коли світ медицини це дозволяє; і історії трауру за гендерними «я», яким не дозволили вижити.

Трансгендерні люди відкривають усі питання щодо гендеру. Вони є однією з найбільш тривожних сил у сучасному світі, і саме тому так багато з них б'ють і вбивають майже в кожній культурі. У часи мілітаризму, націоналізму та фундаменталізму одна територія, в якій ті, хто потребує ригідності, думають, що мають чітку силу – це стать та гендер. Вони думають, що можуть чітко визначити, хто чоловік, а хто жінка. Дивовижно думати, що цей реалм відкривається зараз під їхніми ногами. Виклики трансгендерного світу сьогодні такі, як і у Стоунволлської визвольної спільноти тридцять років тому.

Хоча цей рух передвіщав величезні зміни, були й недоліки. Трансгендерна спільнота у Стоунволлі винесла на собі тягар першої визвольної боротьби, але в міру розвитку боротьби вони залишилися осторонь. Я зараз буду говорити як лесбійка-феміністка. Коли фемінізм зайняв позицію, що існують «справжні» жінки і що тільки такі «справжні жінки» допускаються до нашого руху, це було провалом. Хоча ми розуміли гендерне пригнічення, ми недостатньо добре розуміли гендерні відмінності. Я сподіваюся, що тепер ми всі можемо йти вперед у кращому товаристві з точки зору гендеру та сексуальної орієнтації.

Сподіваюся, цього разу ніхто не залишиться осторонь.

Коли я спостерігаю за життям трансгендерних людей, яких я все частіше бачу в нашій спільноті, я думаю про минуле та майбутнє. Трансгендерні

люди зараз створюють свої історії так само, як ми створили Архів Lesbian Herstory. Я сподіваюся, що створення їхньої історії принесе з собою те, що архіви принесли в моє життя.

Життя в гей-гетто до Руху Визволення становило моє життя під загрозу, але спогади про це дають мені життя. Зараз я живу далеко від Архіву, але, якщо заплющити очі, то можу уявити, що в будинку – тиша, а я проходжу колекцію. Я заглядаю в шафи, щоб перевірити, чи старі друзі ще там. Я повертаю книгу на місце або дивлюся в обличчя другові, який зараз живе після смерті в цьому домі пам'яті. Я знаю, що колись і я повернуся туди, звідки прийшла, у місце де плекають відмінність. Я теж займу своє місце в історії. Щоразу, коли я зачиняла за собою двері Архіву, я часто просто стояла на сходах, дивуючись надійності дому, який ми створили. І краще, щоб воно було надійним, бо попереду обов'язково чекають нові виклики.

Примітка:

З Джоан Нестле можна зв'язатися за адресою joannest1@bigpond.com.au

Рекомендовано для подальшого читання:

Joan Nestle's webpage: www.joannestle.com

The webpage for the Lesbian Herstory Archives is:

www.lesbianherstoryarchives.org

-
1. Nestle, J. 1987: *A Restricted Country: Documents of desire and resistance*. New York: Firebrand Books. (Reprinted, London, Pandora Press, 1996. Soon to be reprinted by Cleis Press, 2003.)
 2. Nestle, J. 1992: *The Persistent Desire: A Femme-Butch reader*. Boston: Alyson.
 3. Nestle, J. & Preston, J. (eds) 1994: *Sister and Brother: Lesbians and Gay Men write about their lives together*. San Francisco: Harper.
 4. Nestle, J. 1998: *A Fragile Union: New and selected writings (1987-1998)*. San Francisco: Cleis Press.
 5. Nestle, J., Howell, C. & Wilchings, R., (eds) 2002: *GENDERqUEER: Voices from beyond the sexual binary*. Los Angeles: Alyson Publications.